

درباره مجمع

درباره مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی

مسأله وحدت و تقریب مذاهب اسلامی از دیرباز همواره جزء اهداف و آمال آزاد اندیشان، متفکران و شخصیت‌های مصلح سیاسی و مذهبی بوده و تلاش برای تحقق آن در اعصار گوناگون، با فراز و نشیب فراوان روبه‌رو گردیده است. از ابتدای تشکیل نظام جمهوری اسلامی ایران نیز وصول به این هدف مقدس که متکی به ریشه‌های استوار در کتاب و سنت می باشد، یکی از بزرگترین اهداف رهبر کبیر انقلاب، حضرت امام خمینی (ره) بوده است.

طرح مسأله تقریب مذاهب در جهان اسلام، به معنای «نزدیک شدن پیروان مذاهب اسلامی با هدف شناخت یکدیگر و دستیابی به اخوت دینی بر اساس اصول مسلم و مشترکات اسلامی»، در پی ناهمسازگری‌ها و تفرقه‌های موجود میان جوامع مختلف اسلامی آغاز گردید. تبعات ناشی از این مسئله، در روابط قومی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی مسلمانان هویدا شد؛ و به موازات پیدایش این اختلافات، تلاش در جهت همبستگی و وحدت میان مسلمانان از سوی دانشمندان و مصلحان جامعه اسلامی آغاز گردید. در اثر این تلاش‌ها، تا قرن ششم هجری، تلاقی گسترده اندیشه میان عالمان و حاملان حدیث از مذاهب مختلف اسلامی یافت می‌شود. در این دوران، وجود مناظره‌های علمی بسیار میان اندیشمندان و در اغلب موارد، واقع‌گرایی و تلاش در جهت پیشبرد مطالعات علمی و پژوهشی بدون ابراز تعصب ناروا نسبت به یک مذهب خاص، نشان از نزدیکی و همسازگرایی فرقه‌های گوناگون اسلامی دارد.

گرچه در دوره‌های بعد، تلاش در راستای وحدت مسلمانان دچار فراز و نشیب‌های فراوانی گردید، اما از اواسط قرن بیستم میلادی و در پی سوء استفاده‌های غرب و استعمار کهنه آن و دستاویز قراردادن اختلافات جزئی مذهبی میان مسلمانان و بزرگ جلوه دادن آن برای جلوگیری از قدرت‌گیری و اتحاد جهان اسلام، با ظهور مصلحانی چون سید جمال الدین اسد آبادی، شیخ محمد عبده، شیخ محمد حسین کاشف الغطاء، شیخ عبد المجید سلیم، شیخ محمود شلتوت، شیخ محمد تقی قمی، آیت‌الله العظمی بروجردی و بسیاری دیگر از پرچمداران وحدت، این امر مهم شتاب بیشتری یافت تا مسلمانان که پایبندی به برخی از آراء نامربوط به عقاید ضروری، آنان را از هم دور می‌کرد به همگرایی و وحدت فراخوانده شوند.

اهمیت طرح اندیشه تقریب و وحدت میان مذاهب اسلامی زمانی روشن می‌گردد که در نظر داشته باشیم این مسأله، یعنی اختلاف میان مسلمانان، روزه و پاشنه آشیل است برای بهره برداری مخالفان و دشمنان اسلام. در طول تاریخ، همواره شاهد بوده ایم هر جا استعمار بر آن شده است تا ضربه‌ای به مسلمین بزند، مهمترین ابزارش دمیدن بر خاکستر اختلافات و شعله ور ساختن تعصبات مذهبی میان اقوام و جوامع اسلامی بوده است. از آنجا که بازیابی اقتدار گذشته جهان اسلام جز از طریق وحدت میان مسلمانان و نزدیکی به یکدیگر امکان پذیر نیست، دشمنان پیوسته در تلاش بوده‌اند تا از یکپارچه شدن این امت جلوگیری کنند و با طرح مسائل اختلافی، مانع دستیابی آنان به این هدف عالی گردند.

این در حالی است که امت مسلمان، از هر فرقه و مذهبی، پایبند به اصول اساسی دین مبین اسلام هستند که در میان همه آنان یکسان است و فرقه‌های مختلف اسلامی حتی در بسیاری از فروع نیز با یکدیگر مشترکند و عالمان و اندیشمندان مسلمان می‌توانند- و باید- با رجوع به این مبانی و تأکید بر آن، راه را برای وصول به این هدف متعالی هموار گردانند و دسیسه‌های دشمنان در بزرگ ساختن موارد اختلافی را با هوشیاری و تلاش نقش بر آب کنند.

بر همین اساس بود که از میان شخصیت‌های یاد شده، استاد شیخ محمد تقی قمی از حوزه علمیه شیعه به قاهره، مرکز بزرگ علمی و محل اجتماع دانشمندان اهل سنت مهاجرت کرد و نهال تقریب را در آنجا نشاند. وی برای اهل سنت تبیین کرد که شیعه را با فرقه غلات و مخطئه اشتباه گرفته اند؛ همچنان که شیعه نیز اهل سنت را با فرقه ناصبی اشتباه گرفته است. او در تبادل اندیشه با علمای اهل سنت و طرح اندیشه‌های خود همه را به وحدت کلمه و سعه صدر دعوت نمود. حاصل این تبادل اندیشه، ایجاد مرکزی به نام «دارالتقریب بین المذاهب الاسلامیه» بود. از جمله نخستین فعالیت‌های این مرکز انتشار مجله رساله اسلام بود که نخستین شماره آن در ربیع الاول 1368 هـ. (ژانویه 1949 م.) منتشر شد و تا رمضان 1392 هـ. (اکتبر 1972 م.) ادامه داشت و مقالات علمی و ارزشمند متعددی در حوزه مطالعات تطبیقی به قلم گروهی از عالمان مذاهب مختلف اسلامی در آن درج می‌شد. از دیگر فعالیت‌های برجسته دارالتقریب قاهره، اهتمام به تصحیح و انتشار کتاب «مجمع البیان لعلوم القرآن» اثر امین الاسلام طبرسی از علما و مفسران قرن ششم هجری است. شیخ عبد المجید سلیم، رئیس وقت الأزهر، لب به ستایش این کتاب گشود و آن را کتابی ارزشمند و پربار و یکی از کتاب‌های مرجع در تفسیر و علوم قرآن دانست.

فتوای شیخ محمود شلتوت، شیخ الأزهر، در 17 ربیع الاول 1378 هجری، در جواز مراجعه به همه مذاهب اسلامی معروف از جمله مذهب جعفری، اوج فعالیت‌ها و نتایج ایجاد این مرکز بود. متن فتوا حاوی موارد مهم و قابل تأملی بود که تا آن زمان سابقه نداشت. در این فتوا آمده است:

«اسلام هیچ یک از پیروان خود را به پیروی از مذهب معینی ملزم نکرده است؛ بلکه هر مسلمانی حق دارد از هر مذهبی که به طور صحیح نقل شده و احکام آن در کتاب‌های مخصوص خودش تدوین گشته پیروی کند. و هرکس از یکی از این مذاهب تقلید کرده، حق دارد به مذهب دیگر - هر مذهبی که باشد- منتقل شود و هیچ گونه ایرادی در این باره بر او نیست.

مذهب جعفری معروف به «شیعة امامیه اثنا عشریه» مذهبی است که شرعاً تعبد به آن همچون سایر مذاهب اهل سنت جایز می‌باشد؛ بنابراین شایسته است که مسلمانان این حقیقت را بشناسند و از تعصب ناروا نسبت به مذاهب معینی دوری کنند. زیرا دین خداوند و شریعت او منحصر به مذهب معینی نیست بلکه همه امامان، مجتهدانی بوده‌اند که اجتهادشان نزد خداوند متعال پذیرفته شده و کسانی که اهل نظر و اجتهاد نیستند می‌توانند از آنها تقلید کنند و در این باره بین عبادات و معاملات فرقی نیست.»

این‌گونه بود که رفته رفته اندیشه تقریب، در قالب یک مکتب فکری در مجامع علمی اسلامی مورد توجه قرار گرفت؛ مکتبی که پایه و اساس آن مبتنی بر بحث و استدلال علمی و کتاب و سنت بود. در همین راستا تبادل اندیشه‌ها میان دانشمندان مذاهب مختلف، روندی صعودی گرفت.

پیروزی انقلاب اسلامی در ایران و ایجاد یک حکومت اسلامی توسط بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران حضرت امام خمینی(ره)، زمینه‌ساز گسترش این تلاش در میان مسلمانان گردید. طرح شعار وحدت و اهتمام ویژه امام راحل به این اندیشه راهبردی در قانون اساسی جمهوری اسلامی تبلور یافت؛ آنجا که بیان می‌گردد پیروان مذاهب اسلامی از آزادی کامل در پایبندی به اعتقادات خویش برخوردارند. حتی این پیروان حق دارند به دادگاه‌هایی که بر اساس دیدگاه آنان حکم می‌کنند مراجعه نمایند. نمونه بارز دیگر از اهتمام این انقلاب بر وحدت امت اسلامی، تعظیم شعائر دینی نظیر حج و نماز جمعه است که از بزرگترین عرصه‌های اجتماع مردمی در اسلام می‌باشد.

جمهوری اسلامی با نامگذاری فاصله میان دوازدهم تا هفدهم ربیع الاول به نام هفته وحدت، بر آن بوده است تا مسلمانان همچنان که جشن‌های میلاد پرشکوه پیامبر اسلام (ص) را برگزار می‌کنند، از نظر فکری و معنوی نیز با تمام وجود در جوی از وحدت اسلامی قرار گیرند؛ و باعث شده است مسأله‌ای که شاید می‌توانست عاملی برای تشدید اختلافات میان مسلمانان شیعه و سنی باشد، رهیافتی به سوی وحدت آنان گردد. کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی نیز در همین راستا و در ایام هفته وحدت، با اهتمام فراوان برگزار می‌شود.

به دنبال برگزاری چهارمین کنفرانس وحدت اسلامی که با حضور جمعی از اندیشمندان جهان اسلام از سوی سازمان تبلیغات اسلامی در تهران برگزار شد، رهبر معظم انقلاب حضرت آیت‌الله خامنه‌ای دستور تشکیل مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی را صادر فرمودند. این مجمع که رسالت اصلی آن طبق آنچه در استراتژی آن آمده، عبارت است از «ارتقای سطح آشنایی و آگاهی و تعمیق تفاهم بین پیروان مذاهب اسلامی و تقویت احترام متقابل و تحکیم رشته‌های اخوت اسلامی در بین مسلمانان بدون هیچ گونه تمایزی از لحاظ تعلقات فرقه‌ای، قومی یا ملی آنان به منظور رسیدن به امت واحد اسلامی.»

این کتاب، معرفی اجمالی اهداف، ساختار و فعالیت‌های مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی است که جهت آشنایی بیشتر مسلمانان با این مرکز، از سوی معاونت فرهنگی مجمع تهیه شده است.

* * *

مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی در سال 1369 هجری شمسی به دستور مقام معظم رهبری و انتصاب دبیر کل و اعضای شورای عالی از سوی معظم له آغاز به کار کرد.

شورای عالی مجمع، در اولین گام، اساسنامه و ساختار مجمع را تصویب نمود و ارکان آن را بر سه اساس علمی و فرهنگی و ارتباطات داخلی و بین‌المللی بنا گذاشت. این شورا در سال دهم فعالیت خود، استراتژی مجمع را تصویب کرد.

فاصله سال‌های 1382 تا 1391 ه.ش

تدوین برنامه ریزی راهبردی از آن روی اهمیت دارد که هر چند سازمانی در فعالیت‌های گذشته خود موفقیت‌هایی داشته باشد، اما موفقیت در گذشته، هیچ تضمینی برای دست‌یابی به موفقیت در آینده نیست. در همین راستا، مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی جهت دست‌یابی به آرمان‌ها و اهداف خود، طرح جامع برنامه ریزی استراتژیک را تهیه نمود و آن را به نشست بین‌المللی شورای عالی مجمع که در تاریخ 2 و 3 دی ماه 1381 در تهران برگزار شد، تقدیم کرد. شورای عالی در این اجلاس آن را بررسی و تصویب نمود.

متن استراتژی مجمع

فصل اول: مفاهیم اختصاصی

1 - تقریب

از نظر مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، تقریب عبارت است از

نزدیک شدن پیروان مذاهب اسلامی برای شناخت یکدیگر به منظور دست‌یابی به اخوت دینی بر اساس اصول مسلم و مشترکات اسلامی.

2 - وحدت اسلامی

وحدت اسلامی عبارت است از هم‌کاری و تعاون پیروان مذاهب اسلامی بر اساس اصول مسلم و مشترک اسلامی و اتخاذ موضع واحد برای تحقق اهداف و مصالح عالیة امت اسلامی و موضع‌گیری واحد در برابر دشمنان اسلام و احترام به التزام قلبی و عملی هر یک از مسلمانان به مذهب خود.

3 - مذاهب اسلامی

مقصود از مذاهب اسلامی آن دسته از مکاتب فقهی معروف اسلامی هستند که دارای نظام اجتهادی منسجم و مستند به کتاب و سنت می‌باشند. از نظر مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی این مذاهب فقهی به رسمیت شناخته شده عبارت‌اند از: مذهب حنفی، شافعی، مالکی و حنبلی از اهل سنت و مذهب اثنی‌عشری و زیدی از

شیعه؛ و مذهب اباضی. (البته مذاهبی هستند که یا پیرو ندارند و یا در یکی از مذاهب مذکور، مندرج می باشند و یا به شکل آرای فردی که مقید به مذهب معینی نیستند عمل می کنند).

فصل دوم: مبانی تقریب

حرکت تقریب بین مذاهب بر مبانی و اصولی کلی استوار است که مهم ترین آن ها عبارت است از:

1 - قرآن کریم و سنت شریف نبوی دو منبع اساسی برای شریعت اسلام هستند و تمام مذاهب اسلامی در این دو اصل مشترک اند و حجت سایر منابع در گرو استناد به این دو منبع اصلی است.

2 - ایمان به اصول و ارکان زیر ملاک اسلامیت است:

الف - ایمان به وحدانیت خداوند تعالی (توحید)

ب - ایمان به نبوت و خاتمیت رسول اکرم حضرت محمد(صلي الله عليه و آله وسلم) و سنت پیامبر به عنوان یکی از منابع اصلی دین

ج - ایمان به قرآن کریم و مفاهیم و احکام آن به عنوان اولین منبع دین اسلام

د - ایمان به معاد

هـ - عدم انکار ضروریات دین و تسلیم شدن به ارکان اسلام مثل نماز، زکات، روزه، حج، جهاد و...

3 - مشروعیت اجتهاد و آزادی بحث؛ اسلام با به رسمیت شناختن اجتهاد در چارچوب منابع اصلی اسلامی اختلافات فکری را پذیرفته است. مسلمانان باید اختلافات اجتهادی را امری طبیعی قلمداد کنند و به رأی دیگران احترام بگذارند.

4 - وحدت اسلامی یکی از ویژگی های امت اسلامی در قرآن مجید و از اصول بسیار مهم آن است. این اصل در موارد تزامم با اصول دارای اهمیت کم تر بر آنان مقدم می شود.

5 - اصل برادری اسلامی مبنایی کلی برای تعامل بین مسلمانان است.

فصل سوم: رسالت و چشم انداز مجمع

رسالت مجمع جهانی تقریب عبارت است از: «ارتقای سطح آشنایی و آگاهی و تعمیق تفاهم بین پیروان مذاهب اسلامی و تقویت احترام متقابل و تحکیم رشته‌های اخوت در بین مسلمانان بدون هیچ گونه تمایزی از لحاظ تعلقات فرقه‌ای، قومی یا ملی آنان به منظور رسیدن به امت واحد اسلامی.»

مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی مجموعه ای است متشکل از ده ها تن از علمای مذاهب اسلامی در کشورهای مختلف جهان که به عنوان یکی از مراکز مهم منادی تقریب و وحدت در جهان اسلام شناخته شده و زمینه‌ساز تعامل میان پیروان مذاهب مختلف اسلامی می باشد. این مجمع در نظر دارد در ده سال آینده شرایط مطلوب ذیل را محقق گرداند:

1 – نزدیک تر ساختن وضعیت جامعه امروز اسلامی به وضعیت عصر رسول اکرم(ص) به عنوان الگو از جهت برادری دینی و از بین بردن خصومت و تعصبات فرقه ای میان پیروان مذاهب اسلامی.

2 – گسترش هم بستگی موجود میان برخی از مذاهب اسلامی به سایر مذاهب اسلامی و تمام مسلمانان.

3 – پذیرش و مقبولیت عمومی مسلمانان نسبت به اختلافات مذهبی برخاسته از اجتهادات ضابطه مند.

4 – الگو قراردادن رفتار ائمه مذاهب اسلامی با یکدیگر و گسترش آن در میان پیروان امروز آنان.

فصل چهارم : زمینه های تقریب

زمینه های تقریب مذاهب اسلامی، تمام ابعاد زندگی پیروان این مذاهب را در بر می‌گیرد. از آن جمله است:

اعتقادات

همه مذاهب اسلامی به اصول اعتقادی (توحید، نبوت، معاد و...) و ارکان اسلام باور مشترک و واحدی دارند و اختلاف در فروعات آن خللی به اصل اسلام و برادری اسلامی وارد نمی سازد.

فقه و قواعد آن

طبق نظر محققین و فقهای مذاهب، مشترکات در ابواب فقهی نسبت بالایی را به خود اختصاص داده است و اختلاف نظر در برخی مسائل فقهی نیز طبیعی و برگرفته از برداشت‌های اجتهادی فقیهان است.

اخلاق و فرهنگ اسلامی

مذاهب اسلامی در زمینه اخلاق فردی و اجتماعی و فرهنگ اسلامی اختلافی ندارند و پیامبر اکرم الگویی

تاریخ

بدون شك، مسلمانان در وحدت مسیر تاریخي اسلام در مقاطع اساسي آن اتفاق نظر دارند و اختلافات فرعي و جزئي را مي توان در جوّی آرام مطرح ساخت و در موارد بسياري به اتفاق نظر رسید. لذا نبايد اختلاف نظرها آثار منفي بر روند كنوني امت اسلامي بگذارد.

موضع گيري هاي سياسي امت اسلامي

طبيعي است كه همه مسلمانان دشمنان مشتركی دارند كه مي بايست در برابر آنان هم چون بنياني مرصوص و در صفي واحد استوار بایستند. ویژگی های امت اسلامي نیز بر این اصل تأکید مضاعف دارد و منعي در هیچ يك از مذاهب اسلامي در این زمینه وارد نشده است و بر رهبران و علما و روشنفکران مسلمان است كه سیاست واحدی را در برابر دشمنان در پیش گیرند.

فصل پنجم: اصول و ارزش ها

مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامي در حرکت اصلاحي خود و انجام برنامه هایش به این اصول و ارزش ها پایبند است:

– ضرورت هم كاري همه جانبه در موارد مورد اتفاق مسلمانان.

– لزوم موضع گيري هماهنگ و واحد در برابر دشمنان اسلام.

– پرهیز از نسبت دادن كفر و فسق و بدعت به يكديگر.

ما مسلمانان با پذیرش مشروعیت اجتهاد در چارچوب منابع اصیل اسلامي بایستی لوازم و تبعات این اصل را هم بپذیریم و اگر يك نظر اجتهادي از دیدگاه ما خطا بود، صاحب آن را به كفر و فسق متهم نکنیم. بنابراین، امور اختلافی را از رتبه كفر و ایمان به رتبه خطا و صواب باید تنزل داد.

از طرف دیگر نباید كسي را به علت لوازم سخن یا اعتقادش كه از نظر ما به انكار اصول دین منتهی می شود، تكفیر نماییم زیرا ممكن است او به این لوازم اعتقاد نداشته باشد.

– برخورد محترمانه در امور اختلافی: وقتی اسلام نوعی شکیبایی دینی را در مناسبات خود با سایر ادیان توصیه می کند و از مسلمانان می خواهد كه به مقدسات فكری و اعتقادی باطل دیگران بی حرمتی

نمایند، به طریق اولی در مناسبات بین مسلمانان، اصل اجتناب از بی حرمتی به مقدسات پیروان مذاهب اسلامی را مورد تأکید قرار می دهد و آنان را به معذور دانستن یکدیگر در امور اختلافی دعوت می نماید.

– آزادی اختیار مذهب : اصل آزادی مذهبی به عنوان يك اصل کلی در روابط فردی جریان خواهد داشت. پس هر فرد در انتخاب مذهب اسلامی خود آزاد است. سازمان ها و دولت ها نبایستی مذهبی را به اجبار به دیگران تحمیل نمایند بلکه باید همه مذاهب اسلامی را به رسمیت بشناسند.

– آزادی عمل به احکام شخصیه: در مسائل مربوط به احوال شخصیه، پیروان مذاهب اسلامی تابع مقررات مربوط به مذهب متبوع خود هستند؛ مگر در امور مربوط به نظم عمومی که قوانین جاری کشور متبوع آنان حاکم خواهد بود.

– حل اختلافات از طریق گفت وگویی سالم و رعایت آداب آن: بر اساس آیه شریفه «فبشر عباد الذین یستمعون القول فیتبعون احسنه» قرآن کریم مسلمانان را به گفت وگویی مسالمت آمیز و بدون هیاهو با کفار و اهل کتاب، برای رسیدن به حقیقت، دعوت کرده است. بنابراین بر مسلمانان به طریق اولی لازم است اختلافات خود را از طریق گفت وگویی سالم و رعایت آداب آن حل و فصل نمایند.

– لزوم اهتمام همه مسلمانان به ابعاد عملی تقریب و تبلور ارزش های آن و نیز تلاش همه جانبه در راه اجرای شریعت اسلامی در تمام عرصه های زندگی.

فصل ششم: اهداف رسمی و سازمانی

هدف رسمی¹: کمک به امر احیا و گسترش فرهنگ و معارف اسلامی و دفاع از حریم قرآن کریم و سنت پیامبر اکرم(ص).

هدف رسمی²: کوشش در راه ایجاد آشنایی و تفاهم بیشتر بین علما، متفکران و پیشوایان مذهبی جهان اسلام در زمینه های اعتقادی، فقهی، اجتماعی و سیاسی.

هدف رسمی³: گسترش اندیشه تقریب در بین اندیشمندان و فرهیختگان جهان اسلام و انتقال آن به توده های مسلمان و آگاه کردن آنان از توطئه های تفرقه انگیز دشمنان اسلام.

هدف رسمی⁴: رفع بدبینی ها و شبهات بین پیروان مذاهب اسلامی.

هدف رسمی⁵: کوشش در تحکیم و اشاعه اصل اجتهاد و استنباط در مذاهب اسلامی.

هدف رسمی⁶: سعی در ایجاد هماهنگی و تشکیل جبهه واحد در مقابل توطئه های تبلیغاتی و تهاجم

فرهنگی دشمنان اسلام بر اساس اصول مسلم اسلامی.

ب) اساسنامه مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی

فصل اول: کلیات

ماده اول: مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی که از این پس در این اساسنامه مجمع تقریب نامیده می شود، مؤسسه ای است اسلامی، علمی، فرهنگی و جهانی که به دستور حضرت آیت الله خامنه ای، ولی امر مسلمین در سال 1369 هجری شمسی تأسیس شده و دارای شخصیت حقوقی مستقل است و طبق مقررات این اساسنامه اداره می شود.

ماده دوم: محل اصلی مجمع تقریب تهران – خیابان آیت الله طالقانی – پلاک 248 است و می تواند در صورت ضرورت در نقاط مهم ایران و سایر کشورهای جهان شعب یا دفاتر تأسیس کند.

ماده سوم: اشراف و نظارت عالیه بر مجمع تقریب با ولی امر مسلمین است.

ماده چهارم: زمان فعالیت مجمع نا محدود است.

فصل دوم: اهداف

ماده پنجم: مجمع تقریب برای رسیدن به اهداف زیر فعالیت می کند:

الف – کمک به امر احیا و گسترش فرهنگ و معارف اسلامی و دفاع از حریم قرآن کریم و سنت پیامبر اکرم(ص).

ب – کوشش در راه ایجاد آشنایی و تفاهم بیشتر بین علما، متفکران و پیشوایان مذهبی جهان اسلام در زمینه های اعتقادی، فقهی، اجتماعی و سیاسی.

ج – گسترش اندیشه تقریب بین اندیشمندان و فرهیختگان جهان اسلام و انتقال آن به توده های مسلمان و آگاه کردن آنان از توطئه های تفرقه انگیز دشمنان.

د – کوشش در تحکیم و اشاعه اصل اجتهاد و استنباط در مذاهب اسلامی.

هـ - سعی در ایجاد هماهنگی و تشکیل جبهه واحد در مقابل توطئه های تبلیغاتی و تهاجم فرهنگی دشمنان اسلام بر اساس اصول مسلم اسلامی.

و - رفع بدبینی ها و شبهات بین پیروان مذاهب اسلامی.

تبصرة 1: مجمع تقریب مؤسسه غیر انتفاعی است.

فصل سوم: راه کارها

ماده ششم: مجمع تقریب اهداف خود را از راه های زیر تحقق می بخشد:

الف - شناسایی و ارتباط با جمعیت ها و انجمن ها و شخصیت های گوناگون مسلمان به منظور ایجاد زمینه فعالیت های مشترک.

ب - تألیف، تحقیق، نشر و توزیع کتب و مطبوعات و تحقیقات و بررسی های علمی و اجتماعی مناسب در زمینه مسائل مشترک مذاهب اسلامی.

ج - ایجاد و گسترش فعالیت های حوزوی و دانشگاهی در زمینه علوم اسلامی.

د - برگزاری کنفرانس و حضور و شرکت در مجامع مناسب.

هـ - عضویت در مجامع بین المللی از قبیل سازمان کنفرانس اسلامی و سازمان ملل متحد (بخش سازمان های غیر دولتی).

و - تأسیس جماعت های تقریبی در نقاط مختلف دنیا.

ز - کمک به انجمن ها، مؤسسات و افراد متمایل به تقریب.

ح - در صورت لزوم، تأسیس مراکز، شعب و نمایندگی در مناطق مهم.

فصل چهارم: ارکان

ماده هفتم: ارکان مجمع تقریب عبارت است از:

الف - مجمع عمومي

ب - شوراي عالي

ج - دبیر کل

فصل پنجم: مجمع عمومي

الف - تشكيل مجمع عمومي

مادة هشتم: اعضاي مجمع عمومي از میان علما، متفكران و پیشوایان مذاهب اسلامي سراسر جهان كه موافق فكر تقريب مذاهب اسلامي باشند توسط شوراي عالي براي مدت شش سال انتخاب مي شوند.

مادة نهم: عضويت اعضاي مجمع عمومي قائم به شخص است.

مادة دهم: اجلاس عادي مجمع عمومي هر دو سال يك بار خواهد بود. در صورت ضرورت، اجلاسيه هاي فوق العادة مجمع عمومي با تصويب شوراي عالي تشكيل مي شود.

مادة يازدهم: اجلاس مجمع عمومي با حضور اكثريت كل اعضا رسميت مي يابد و اعتبار مصوبات با نظر اكثريت حاضر در اجلاس خواهد بود.

ب - وظيف و اختيارات

مادة دوازدهم: وظيف و اختيارات مجمع عمومي عبارت است از:

- تصويب آيين نامه داخلي مجمع عمومي.

- بررسي و اظهار نظر در مورد گزارش دبیرکل از فعاليت هاي انجام شده.

- بررسي و تصميم گيري درباره مسائل ارجاعي از طرف شوراي عالي.

- بررسي مسائل و مشكلات كلي جوامع اسلامي و ارائه راه حل ها.

فصل ششم: شوراي عالي

الف - تشكيل شوراي عالي

مادة سيزدهم: اعضاي اين شورا از ميان علما، متفكران و شخصيت‌هاي مذاهب معتبر اسلامي توسط ولي امر مسلمين براي مدت 6 سال منصوب مي شوند.

تبصرة 2: دبیرکل، عضو شوراي عالي خواهد بود.

تبصرة 3: هر يك از اعضاي شورا، عضو مجمع عمومي مجمع تقريبنيز هست.

تبصرة 4: انتصاب مجدد اعضاي شوراي عالي بلا مانع است.

مادة چهاردهم: شوراي عالي در برابر ولي امر مسلمين در حدود اختيارات و مسؤوليت‌هاي محوله، مسؤول و پاسخگوست.

مادة پانزدهم: تعداد اعضاي شوراي عالي حداقل 15 نفر و حداكثر 21 نفر است.

مادة شانزدهم: با تصويب اكثريت اعضاي شوراي عالي دو نفر از اعضا به عنوان رئيس و نايب رئيس به مدت دو سال انتخاب خواهند شد.

تبصرة 5: شوراي عالي يك نفر را به عنوان دبیر جلسات انتخاب خواهد كرد.

مادة هفدهم: جلسات شوراي عالي با حضور اكثريت اعضاي موجود در ايران رسميت پيدا مي كند و مصوبات آنان با اكثريت حاضران معتبر است.

مادة هجدهم: دعوت به جلسات به عهده دبیرکل است و در صورت لزوم، به درخواست رئيس يا يك سوم اعضاي موجود در ايران جلسات تشكيل مي شود و دعوت براي تشكيل هر يك از جلسات مجمع عمومي يا شوراي عالي به وسيله نامه خصوصي يا درج در يكي از روزنامه هاي كنيرالانتشار به عمل مي آيد و فاصله دعوت از روز انتشار تا تشكيل جلسه، حداقل 10 روز و حداكثر 40 روز خواهد بود.

مادة نوزدهم: قبول استعفا، عزل و يا جاي گزيني هر يك از اعضاي شوراي عالي با ولي امر مسلمين است.

تبصرة 6: غيبت چهار جلسه متوالي و غير موجه اعضا به منزلة استعفائي از عضويت است.

ب : وظيف و اختيارات

ماده بیستم: وظایف و اختیارات شورای عالی مجمع تقریب عبارت است از:

- 1 - تصویب آیین نامه داخلی شورای عالی و آیین نامه های مجمع تقریب.
- 2 - تصویب سیاست ها و برنامه های مجمع تقریب.
- 3 - انتخاب سایر اعضای مجمع عمومی و انجام هرگونه تغییری در آنان.
- 4 - پیشنهاد هرگونه تغییری در اساسنامه مجمع تقریب به ولی امر مسلمین.
- 5 - پیشنهاد يك نفر به عنوان دبیرکل مجمع تقریب به ولی امر مسلمین جهت تصویب.
- 6 - تصویب تأسیس مراکز، شعب و دفاتر نمایندگی مجمع تقریب در سراسر جهان.
- 7 - تشکیل کمیته های تخصصی، عنداللزوم.
- 8 - تصویب تشکیلات مجمع تقریب.
- 9 - تصویب بودجه و هزینه های سالانه مجمع تقریب و پیشنهاد آن به دولت بر اساس نیاز مجمع.
- 10 - اهتمام در تأمین نیازهای مالی مجمع تقریب.
- 11 - نظارت بر حسن اجرای فعالیت های مجمع تقریب.
- 12 - بازرسی از نحوه فعالیت های مجمع تقریب.
- 13 - پیگیری اجرای مصوبات مجمع عمومی.
- 14 - تصویب رؤسای شعب و نمایندگی های مجمع.

فصل هفتم: دبیرکل

الف - انتخاب دبیرکل

ماده بیست و یکم: دبیرکل، عالی ترین مسئول اجرایی مجمع تقریب است که با پیشنهاد شورای عالی

توسط ولي امر مسلمين به مدت چهار سال منصوب مي شود.

تبصرة 7: قبول استعفا و يا عزل دبیرکل با ولي امر مسلمين است.

مادة بيست و دوم: در صورت وفات، استعفا و يا عزل دبیرکل يك نفر از اعضاي شوراي عالي با انتخاب شوراي عالي تا تعيين دبیرکل جديد عهده دار وظيف او خواهد بود.

ب : وظيف و اختيارات

مادة بيست و سوم: وظيف و اختيارات دبیرکل عبارت است از:

– پيشنهاد سياست ها و برنامه هاي مجمع تقريّب به شوراي عالي.

– پي گيري و اجراي مصوبات شوراي عالي.

– مديريت و نظارت بر كلیة فعاليت هاي اجرايي مجمع تقريّب.

– دعوت به جلسات شوراي عالي و مجمع عمومي و ساير جلسات عمومي.

– تهيه و تدوين گزارش فعاليت هاي انجام شده و ارائه آن به شوراي عالي و مجمع عمومي جهت ارزيابي.

– تشكيل كمیته هاي موقت بر حسب ضرورت.

– انتصاب معاونان مجمع تقريّب با اطلاع شوراي عالي.

– انتصاب رؤساي نمايندگي هاي آن در داخل و خارج از کشور با تصويب شوراي عالي و عزل يا قبول استعفای آنان.

– پيشنهاد بودجه و هزينه هاي سالانه مجمع تقريّب به شوراي عالي و پي گيري آن از طريق مراجع ذيربط.

– امضاي موافقتنامه ها، اسناد مالي، حقوقي و ثبتي و هرگونه تغييرات مربوط و استيفاي حقوق مجمع.

– انجام سایر امور محوله از سوی ولی امر مسلمین و شورای عالی.

ماده بیست و چهارم: دبیرکل می تواند بخشی از وظایف و اختیارات خود را به معاونان و مدیران تفویض نماید؛ به شرط این که محل به وظایف و اختیارات اساسی دبیرکل نباشد.

ماده بیست و پنجم: دبیرکل سخنگوی مجمع تقریب بوده و در مقابل شورای عالی مسؤول و پاسخگوست.

تبصره 8: کلیه اوراق و اسناد مربوط به مجمع از قبیل چک، سفته، برات، قراردادهای تعهدآور و اسناد رسمی با امضای دبیرکل و معاون پشتیبانی و با مهر مجمع معتبر می باشد.

فصل هشتم: منابع مالی

ماده بیست و ششم: منابع مالی مجمع تقریب عبارت است از:

– موقوفات، نذورات و کمک های دریافتی از محل وجوهات شرعیه

– درآمدهای متفرقه

– کمک بلاعوض اشخاص حقیقی و حقوقی

– دریافت وام با تصویب شورای عالی از منابع مختلف در مواقع ضروری

– سایر درآمدهایی که منابع آن به تصویب شورای عالی برسد.

فصل نهم: متفرقه

ماده بیست و هشتم: در صورت انحلال مجمع تقریب، کلیه اموال منقول و غیر منقول آن جهت صرف در مصالح امت اسلامی در اختیار ولی امر مسلمین قرار می گیرد.

ماده بیست و نهم: هم کاری با سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی در امور بین الملل ضرورت دارد.

ماده سی ام: این اساس نامه در نه فصل و سی ماده و هشت تبصره به پیشنهاد دبیرکل در تاریخ 17/7/1380 به تصویب شورای عالی مجمع رسید.

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيد البشرية وأسوتها محمد النبي الامين وآله الطاهرين و صحبه الميامين ومن تبعهم باحسان الى يوم الدين.

برپايه ايمان به اين كه اسلام، امانتي نزد مسلمانان است و دفاع از حريم و مقدسات آن بر همه واجب است، و با ملاحظه تأكيد اسلام بر پاي بندي به همه اموري كه به وحدت اسلامي مي انجامد و روابط برادرانه را بين امت ها استوار مي سازد و منطق صحيح و زبان گفت وگوي سازنده را ترويج مي نمايد و همكاري، همبستگي، همدلي بين مسلمانان و پاسداري از مصالح عاليه اسلام را تحقق مي بخشد، و نظر به ابعاد تهاجم گسترده و ناجوانمردانه استكبار جهاني و صهيونيسم بر فرهنگ، ارزش ها، منافع و استقلال امت اسلامي و با تأكيد بر ضرورت بسيج همه نيروهاي مادي و معنوي در برابر اين تجاوزات و دشمني ها، ما دانشمندان و متفكران امضا كننده اين منشور، پس از آگاهي از گام هاي استواري كه علماي مسلمان در گذشته، در مكه مكرمه، تهران، امّان، قاهره و ... برداشته اند، بر ايمان و پاي بندي خود به مباني، اصول و شيوه هاي زير تأكيد نموده، ديگران را به التزام به آن دعوت مي كنيم:

مباني:

يكم، اسلام دين خاتم و تنها راه پيشرفت انسان و امانتي نزد مسلمانان است؛ از اين رو بر مسلمانان است كه آن را در همه عرصه هاي زندگي پياده كنند، به آموزه ها و راهنمايي هايش جامه عمل بپوشانند، از حريم و مقدسات آن دفاع كنند و مصالح عاليه آن را بر تمام مصلحت ها مقدم بدارند.

دوم، قرآن مجيد و سنت شريف نبوي(ص) دو منبع اساسي قانون گذاري اسلام و ساير تعاليم آن هستند و همه مذاهب اسلامي بر حجت و حقانيت اين دو منبع، اتفاق نظر دارند و اعتبار ساير منابع را برگرفته و مستند به اين دو مي دانند.

سوم، ايمان به اصول و اركان زير، ملاك مسلماني افراد است:

الف - ايمان به يگانگي خداوند متعال (توحيد)؛

ب - ايمان به نبوت و خاتميت رسول اكرم(ص) و اين كه سنت آن حضرت، يكي از دو منبع اساسي دين است؛

ج - ايمان به قرآن كريم، مفاهيم و احكام آن، به عنوان منبع اول دين اسلام؛

د - ايمان به معاد؛

هـ - ایمان به وجوب ارکان پنجگانه اسلام و عدم انکار مسلمات مورد اتفاق و ضروریات دین .

چهارم، به رسمیت شناختن اصل اجتهاد و آزادی بحث، زیرا اسلام با پذیرش اجتهاد، اختلاف دیدگاهها را طبق ضوابط شرعی پذیرفته است؛ از این رو بر مسلمانان است که تنوع اجتهادها را امری طبیعی بدانند و به رأی دیگران احترام بگذارند.

پنجم، وحدت امت اسلامی و پاسداری از مصالح و منافع عمومی مسلمانان، وظیفه ای دینی و ضرورتی حیاتی است و برادری اسلامی اساس هر نوع همکاری، تعامل و همبستگی بین مسلمانان به شمار می رود.

چشم اندازها:

ششم، ضرورت دارد علما و اندیشمندان اسلامی موارد زیر را نصب العین خویش قرار دهند:

1- تلاش برای نزدیک ساختن جامعه امروز اسلامی به وضعیتی که قرآن مجید ترسیم نموده و پیامبر اکرم(ص) در راه تحقق بخشیدن به آن کوشیده است؛ و به منظور گسترش برادری دینی، همکاری و همیاری و تقوا پیشه نمودن و ایستادگی در برابر چالش ها، توصیه به حق و صبر و دوری از تفرقه و کشمکش و هر چه باعث سستی و ضعف مسلمانان می شود.

2- الگو قرار دادن رفتار ائمه مذاهب اسلامی با يك دیگر و گسترش آن در میان پیروان امروز آنان.

3- گسترش فرهنگ همبستگی بین مسلمانان تا جایی که همه آنها اختلافات فکری بین خود را پذیرفته و آن را نتیجه اجتهاد قانونمند مذاهب بدانند.

هفتم، تقویت، تعمیق و هدایت بیداری اسلامی به منظور آشنایی مسلمانان با یکدیگر از رهگذر، تحقق الفت و برادری دینی برپایه اصول ثابت و مشترک اسلامی.

زمینه های تقریب:

هشتم، تقریب مذاهب اسلامی همه عرصه های زندگی پیروان مذاهب را در برمی گیرد و شامل عقاید، فقه، اخلاق، فرهنگ و تاریخ می شود.

برنامه های عمومی:

نهم، علاوه بر آنچه گذشت، برداشتن گام های زیر هم برای تحقق تقریب مذاهب اسلامی لازم است:

1- ضرورت همکاری کامل در مواردی که مسلمانان برآن اتفاق نظر دارند.

2- بسیج همه نیروهای مادی و معنوی در راه اعتلای کلمه الله و اجرای اسلام به عنوان استوارترین راه سعادت.

3- موضع گیری هماهنگ و واحد در برابر دشمنان اسلام، به خصوص در مسائلی که مورد اهتمام همه امت اسلامی است؛ مثل مسئله افغانستان، عراق و...

4- خودداری مسلمانان از تکفیر، تفسیق و ناسزاگویی به مخالفان مذهبی خود. ما به عنوان مسلمانانی که به مشروعیت اجتهاد در چارچوب منابع اسلامی باور داریم، باید لوازم و تبعات این اصل را نیز بپذیریم؛ هر چند، نظر اجتهادی دیگران به باور ما خطا باشد. باید داوری خود درباره اختلافات را از سطح ایمان و کفر، به سطح درست و نادرست، تغییر دهیم. همچنین تکفیر دیگران به خاطر لوازم گفته یا رأی آنان که به گمان ما به انکار اصول دین منجر می شود، ولی آنان خود این لوازم را قبول ندارند، جایز نیست.

5- برخورد محترمانه با اختلافات، به عنوان نتیجه پذیرش تعدد اجتهاد در اسلام.

6- وقتی اسلام پیروان خود را به حکمت، موعظه حسنه و دوری از اعمال تحریک آمیز در مناسبات خود با سایر ادیان توصیه می کند و از مسلمانان می خواهد به عقاید باطل غیر مسلمانان بی حرمتی ننمایند، به طریق اولی در مناسبات بین مسلمانان، بر اصل اجتناب از بی حرمتی به معتقدات پیروان مذاهب اسلامی و احترام به اهل بیت پاک رسول الله (ص) و اصحاب راست کردارش تأکید می نماید.

7- عدم تحمیل پیروی از مذهبی خاص بر مردم توسط هیئت های دینی و حکومت ها با سوءاستفاده از ضعف و نیاز آنان؛ باید با احترام به مذاهب اسلامی معتبر، بر اساس اصول یاد شده، پیروان آنها را از تمام حقوق شهروندی برخوردار ساخت.

8- در مسائل مربوط به احوال شخصیه، پیروان مذاهب اسلامی تابع مقررات مذهب متبوع خود هستند؛ اما در امور مربوط به نظم عمومی، قوانین جاری کشور متبوع آنان، حاکم خواهد بود.

9- از آن جا که قرآن کریم مسلمانان را به اصل گفت و گوی منطقی با دیگران به دور از هیاهو و ایجاد رعب و به هدف دستیابی به حقیقت، دعوت کرده است، بنابراین بر مسلمانان واجب است اختلافات خود را از طریق گفت و گوی مسالمت آمیز و با رعایت آداب منطقی و اخلاقی حل کنند و در این راه با تعیین هیئت های علما یا مشترک برای حل اختلافات فیما بین، گام های عملی بردارند و به بعد عملی تقریب و تبلور ارزش های آن در زندگی اهتمام داشته باشند.

10- واگذاشتن بحث و گفت و گو در جنبه های تاریخی، عقیدتی و فقهی مورد اختلاف بین مسلمانان به

متخصصان، تا با تکیه بر روح برادری، بی‌طرفی و حقیقت‌جویی انجام شود. از این رو شایسته است مراکز خاص برای گفت‌وگو در مسائل عقیدتی، فقهی و تاریخی تأسیس گردد.

11- آموزش فقه وحدت اسلامی، آداب اخلاق، گفتگو و مناظره و آشنایی با اجتهاد در فقه، کلام، تفسیر واحادیث مشترک و مقایسه بین آنها در فضایی از احترام متقابل و عدم خرده‌گیری نسبت به آرای یکدیگر در مراکز علمی، دانشگاه‌ها و حوزه‌های علوم دینی.

12- احیای مکتب‌های تربیتی پای‌بند به کتاب و سنت، به عنوان وسیله‌ای برای کاهش گرایش‌های مادی افراطی و راه‌حلی جهت پیش‌گیری از فریب‌کاری مسلک‌های نوظهور و ناآگاه نسبت به اصول اسلامی.

13- اهتمام علمی مذاهب به ترویج شیوه اعتدال و میانه‌روی، با به‌کارگیری همه ابزارهای علمی، ملاقات‌ها، سمینارهای علمی- تخصصی و کنفرانس‌های عمومی با استفاده از مؤسسات «تقریبی» و با هدف تصحیح نگاه به مذاهب اعتقادی، فقهی و تربیتی به عنوان شیوه‌های گوناگون اجرای اسلام و این که اختلاف بین مذاهب، اختلاف تنوع و تکامل است، نه اختلاف تضاد؛ و نیز ضرورت شناخت ویژگی‌ها و امتیازات هر یک از مذاهب و آشنایی با ادبیات آنها.

14- مقابله با مکاتب و گرایش‌های فکری افراطی و تندرو که با کتاب و سنت در تعارض است. در این راه، افراط و تفریط و پذیرش دعوت‌های مختلف جایز نیست و باید ضوابط مذکور درباره شرایط اسلامی بودن گروه‌ها و گرایش‌ها را در نظر داشت.

15- تأکید بر عدم مسئولیت مذاهب اعتقادی، فقهی و تربیتی در برابر اعمال اشتباه افراد منتسب به آنها؛ مانند: کشتار بی‌گناهان، هتک آبرو، تکفیر، ناسزاگویی، نابود کردن سرمایه‌ها و غیره. و ضرورت اتخاذ تصمیماتی برای جلوگیری از اعمالی که شکاف بین مسلمانان را بیشتر می‌کند و نسبت کفر و گمراهی را متوجه آنان می‌سازد. و نیز تلاش برای دوری از اعمال تحریک‌کننده و فتنه‌انگیزی که باعث خشم مسلمانان می‌شود و به پراکندگی امت اسلامی فرا می‌خواند.

16- انحصار صدور فتوا به دانشمندانی که در شناخت کتاب خدا، سنت پیامبر اکرم(ص)، فقه و اصول تخصص داشته، و توانایی استنباط احکام شرعی از منابع آن را دارند و به موضوعات، اوضاع و احوال مردم و مقتضیات زمان آگاه هستند. و به منظور حل مشکلات، در صدور فتوی، اولویتها را مراعات می‌نمایند.

(د) مجمع عمومی

مجمع عمومی یکی از ارکان مجمع است و اعضای آن از بین علما و اندیشمندان مذاهب اسلامی معتقد به اندیشه تقریب مذاهب انتخاب می‌شوند. براساس آیین نامه، نشست اعضای این مجمع هر دو سال یک بار برگزار می‌شود. مسائلی که در هر نشست بررسی می‌شود، مشکلات و مسائل عمومی جوامع اسلامی و راه حل

آن، مسائل ارجاعي از سوي شوراي عالي به مجمع عمومي، و گزارش دبیر کل از فعاليت‌هاي مجمع مي باشد.

تاکنون 208 نفر عضو مجمع عمومي انتخاب شده اند و دايرة انتخاب اعضا، محدود به اين تعداد نخواهد بود

نشست هيئت رئيسه مجمع عمومي، سالانه برگزار مي شود. نشست اول اين هيئت رئيسه در شوال سال 1426 در اصفهان و قسمت‌هاي دوم و سوم آن در ربیع الاول سال‌هاي 1428 و 1430 در تهران برگزار شد.

مجمع عمومي داراي چهار کمیته به شرح زیر است:

الف) کمیته اقليت‌هاي مسلمان.

ب) کمیته تبليغات.

ج) کمیته چالش هاي فراروي امت اسلامي.

د) کمیته زنان و نقش آنان در تقريب مذاهب.

نشست اول کمیته هاي مجمع عمومي، شوال 1426 هـ.ق، در اصفهان

نشست دوم، ربیع الاول 1428 هـ. ق در تهران

نشست سوم، ربیع الاول 1430 هـ. ق در تهران

هـ) شوراي عالي

شوراي عالي، دومین رکن مجمع است واعضاي آن را ولي امر مسلمين براي شش سال منصوب مي نمايد. اعضاي شوراي عالي عضو مجمع عمومي نیز هستند و تعداد آنان بين 15 و 22 نفر است. مسئوليت اين شورا، برنامه ريزي و موافقت با طرح هاي مجمع در زمينه هاي گوناگون مي باشد. شرح وظيف اين شورا را مي توان در ماده بيستم از فصل ششم اساسنامه ملاحظه نمود. شوراي عالي تا پايان سال 1430 هـ.ق/ 1389 هـ.ش 159 نشست داشته است.

پیش از این، شهید محراب آیت الله سید محمد باقر حکیم(ره) عهده دار ریاست شورای عالی مجمع بود که بعد از ادای نماز جمعه در نجف اشرف و در کنار مرقد مطهر جدش امیر مؤمنان به دست دشمنان اسلام به شهادت رسید.

(و) دبیرکل مجمع

دبیر کل مجمع، مسئول عالی اجرایی و سخنگوی رسمی مجمع هستند که با پیشنهاد شورای عالی و حکم ولی امر مسلمین به مدت چهار سال انتخاب می شوند و بر همه فعالیت های علمی، فرهنگی، آموزشی، بین المللی، نشر کتاب و مجله نظارت دارند و گزارش فعالیت ها را به مجمع عمومی و شورای عالی ارائه می نمایند.

انتخاب دبیرکل از میان شخصیت های علمی ممتاز و فعال در عرصه تقریب مذاهب صورت می گیرد.